

ประโยค ๑-๒

ปัญหา บาลีไวยากรณ์

สอบครั้งที่ ๒๓ วันที่ ๑๒ ธันวาคม ๒๕๖๘

๑. คัพพีเช่นไร ชื่อว่าอาชยาต ฯ ในอาชยาตนั้น ท่านประกอบด้วยอะไรบ้าง ฯ จงเขียนวิภัติภูมิพจน์ให้ชัดเจน (๒๕๕๙/๒)
๒. ธาตุนั้น ท่านรวบรวมจัดไว้เป็นกี่หมวด ฯ อะไรบ้าง ฯ ธาตุเหล่าใด เรียกว่าสัทมมธาทูและอัทมมธาทู ฯ (๒๕๕๙)
๓. กิริยาคัพพีใด ชื่อเหตุกัมมมาจาก ฯ มีอุทาหรณ์ว่าอย่างไร ฯ และในเหตุกัมมมาจากนี้ ลงปัจจัยอะไรบ้าง ฯ (๒๕๕๙/๒)
๔. ข ฉ และ อาย อีย ปัจจัยในอาชยาต เป็นไปในความอะไร ฯ จงยกอุทาหรณ์พร้อมทั้งคำแปลมาด้วย ฯ (๒๕๕๙)
๕. จงเขียนคำแปลรูปวิเคราะห์ต่อไปนี้ พร้อมทั้งบอกรูปและสาธนะมาด้วย
- ก. ลิกขียตีติ ลิกขา ฯ
- ข. ปาร คจฺจติ ลีเลนาติ ปารุ ฯ (๒๕๕๙)
๖. ในกิริยาคัพพี แบ่งกาลไว้เป็นเท่าไร ฯ อะไรบ้าง ฯ สาวโก ลงปัจจัยอะไร ฯ เป็นรูปและสาธนะอะไร ฯ จงเขียนรูปวิเคราะห์มาด้วย ฯ (๒๕๕๙)
๗. ต ปัจจัย ในกิริยาคัพพี เมื่อประกอบกับธาตุซึ่งมี รฺ หรือ ลฺ เป็นที่สุด อยู่หน้า แปลง ต เป็นอะไรได้บ้าง ฯ จงตอบพร้อมทั้งยกตัวอย่างมาประกอบ ฯ (๒๕๕๙/๒)
๘. กิริยาคัพพี คือ วจนียํ, กุทฺโธ แปลว่าอย่างไร ฯ สำเร็จรูปมาจากอะไร ฯ จงเขียนคำแปลรูปวิเคราะห์ต่อไปนี้ พร้อมทั้งบอกปัจจัย รูป และสาธนะมาด้วย
- ก. สยฺหติ เอตฺถาติ สยํ ฯ
- ข. สรติ เอตฺถาติ สติ ฯ (๒๕๕๙/๒)

ใช้เวลา ๓ ชั่วโมง.

ประโยค ๑-๒
เฉลย บาลีไวยากรณ์
สอบครั้งที่ ๒๓ วันที่ ๑๒ ธันวาคม ๒๕๖๘

๑. **ตอบ** คัพท์กล่าวกริยาคือความทำ เป็นต้นว่า ยืน เดิน นั่ง นอน กิน ดื่ม ทำ พูด คิด ชื่อว่าอาขยาต ฯ
ในอาขยาตนั้น ท่านประกอบด้วย วิภัติ กาล บท วจนะ บุรุษ ชาติ วาจก ปัจจัย เพื่อเป็น
เครื่องหมายเพื่อความให้ชัดเจน ฯ
ได้เขียนวิภัติหมวดอักษัตตนี้ เฉพาะฝ่ายปรสสบท ดังนี้

อษัตตนี้ (ปรสสบท)		
	เอก.	พหู.
ป.	อิ	อุ
ม.	โอ	ตุ
อุ.	อี	มฺหา

๒. **ตอบ** ชาติุนั้น ท่านรวบรวมจัดไว้เป็น ๘ หมวด คือ
๑. หมวด **ภู** ชาติ ๒. หมวด **รฺ** ชาติ ๓. หมวด **ทฺ** ชาติ
๔. หมวด **สฺ** ชาติ ๕. หมวด **กิ** ชาติ ๖. หมวด **คหฺ** ชาติ
๗. หมวด **ตฺ** ชาติ ๘. หมวด **จฺ** ชาติ ฯ
ชาติเหล่านี้ เรียกหากรรม ชาติเหล่านั้น เรียกว่า สกัมมชาติ ชาติมีกรรม, ชาติเหล่านี้ ไม่ต้องเรียก
หากรรมคือสิ่งอันบุคคลพึงทำ ชาติเหล่านั้น เรียกว่า อกัมมชาติ ชาติไม่มีกรรม ฯ

๓. **ตอบ** กริยาศัพท์ใด กล่าวสิ่งที่เขาใช้ให้บุคคลทำ คือแสดงว่าเป็นกริยาของสิ่งนั้น กริยาศัพท์นั้น ชื่อเหตุ
กัมมมาจาก ฯ มีอุทาหรณ์ว่า **สามิเกณ สุแทน โอทโน ปาจาปิยเต** ข้าวสุก อันนายใช้พ่อครัวให้หุงอยู่ ฯ
ในเหตุกัมมมาจากนี้ ลงปัจจัย ๑๐ ตัว ในกัตตุวาจก คือ **อ เอ ย ณฺ ณา นา ณฺหา โอ เณ ณฺย** นั้น
ด้วย ลงเหตุปัจจัยคือ **ณาเป** ด้วย ลง **ย** ปัจจัยกับทั้ง **อิ** อาคมหน้า **ย** ด้วย ฯ

๔. **ตอบ** **ข ฉ ส** ปัจจัย ในอาขยาต เป็นไปในความปรารถนา อุทาหรณ์ ดังนี้
พฺกุขติ ปรารถนาจะกิน
ชิมฺจติ ปรารถนาจะกิน
ชิตฺติ ปรารถนาจะนำไป ฯ
อาย อีย เป็นไปในความประพฤติ อุทาหรณ์ ดังนี้
จิรายติ ประพฤติข้าวอยู่
ปฺตฺติยติ ย่อมประพฤติให้เป็นเพียงดังบุตร ฯ

๕. **ตอบ** ได้เขียนคำแปลรูปวิเคราะห์ดังต่อไปนี้ พร้อมทั้งบอกรูปและสาธนะมาดังนี้
ก. **ลิกฺขยตีติ ลิกฺขา**
(ธรรมชาติใด) อันเขาศึกษา เหตุุนั้น (ธรรมชาตินั้น) ชื่อว่า อันเขาศึกษา,
เป็นกัมมรูป กัมมสาธนะ ฯ

๖. **ปาริ คจฉติ สีเลนาติ ปารคฺ**

(ผู้ใด) ย่อมถึงซึ่งฝั่งโดยปกติ เหตุนั้น (ผู้นั้น) ชื่อว่า ผู้ถึงซึ่งฝั่งโดยปกติ,
เป็นกัตตุรูป กัตตุสาธนะ ลงในอรรถแห่งตัสสีละ ฯ

๖. **ตอบ** ในกิริยาภิรต์ แบ่งกาลไว้เป็น ๒ คือ ปัจจุบันกาล ๑ อดีตกาล ๑ ฯ

สาวโก ลง **ณฺห** บัจจัย, เป็นกัตตุรูป กัตตุสาธนะ ฯ วิเคราะห์ว่า
สฺนาตตีติ สาวโก ฯ

๗. **ตอบ** **ต** บัจจัย ในกิริยาภิรต์ เมื่อประกอบกับธาตุซึ่งมี **ร** หรือ **ส** เป็นที่สุดอยู่หน้า แปลง **ต** เป็นดังนี้
ธาตุมี **ร** เป็นที่สุดอยู่หน้า แปลง **ต** เป็น **ณฺณ** แล้วลบที่สุดธาตุ เช่น **ชิตฺตณฺ**,
ธาตุมี **ส** เป็นที่สุดอยู่หน้า แปลง **ต** เป็น **ฏ** แล้วลบที่สุดธาตุ เช่น **ตฺตฺต** ฯ

๘. **ตอบ** **จณีย** แปลว่า อัน...พึงกล่าว ฯ สำเร็จรูปมาจาก **วจ** ธาตุ ในความกล่าว, **อนีย** บัจจัย ฯ

กุกฺโข แปลว่า โกรธแล้ว ฯ สำเร็จรูปมาจาก **กุก** ธาตุ ในความโกรธ, **ต** บัจจัย ฯ

ได้เขียนคำแปลรูปวิเคราะห์ดังต่อไปนี้ พร้อมทั้งบอกบัจจัย รูป และสาธนะมาดังนี้

ก. **สยนฺติ เอตถาติ สยนํ**

(เขา ท.) ย่อมนอน (ในที่) นั้น เหตุนั้น (ที่นั่น) ชื่อว่า เป็นที่นอน (แห่งเขา ท.),
ย บัจจัย, กัตตุรูป อธิกรณสาธนะ ฯ

ข. **สฺรติ เอตถาติ สติ**

(ชน) ย่อมระลึก (ด้วยธรรมชาติ) นั้น เหตุนั้น (ธรรมชาตินั้น) ชื่อว่า เป็นเหตุระลึก (แห่งชน),
ติ บัจจัย, กัตตุรูป กรณสาธนะ ฯ

ใช้เวลา ๓ ชั่วโมง.

ข้อแนะนำการตอบปัญหา

ในการเฉลยปัญหาไวยากรณ์นี้ ผู้เฉลยเลือกใช้รูปแบบ “การตอบแบบทวนคำถาม” กล่าวคือ การนำข้อความในคำถามมาเรียบเรียงเป็นประโยคคำตอบที่สมบูรณ์ เพื่อให้ให้นักเรียนคุ้นเคยกับการเขียนตอบที่ชัดเจน สุกภาพ และลดความผิดพลาดในการสื่อความหมาย ซึ่งเป็นรูปแบบที่นิยมใช้ในการสอบวัดผลธรรม-บาลี สนามหลวง โดยมีหลักการง่าย ๆ คือ “ถามอย่างไร ตอบอย่างนั้น” และเมื่อถาม “จง...” ให้ตอบ “ได้...”

ทั้งนี้ ไม่ควรใช้รูปแบบการตอบแบบเจาะจง (ตอบสั้น) เพราะจะทำให้คำตอบดูห้วน ไม่สุภาพ และสื่อความหมายไม่ชัดเจนว่ากำลังตอบในประเด็นใด ซึ่งอาจสร้างความลำบากให้แก่กรรมการในการพิจารณาคะแนนได้